

कक्षा—वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

धर्मशास्त्रम् — 89

1. स्मृतिग्रन्थेषु मनुस्मृतेः महत्त्वं प्रतिपादनीयम् ।
2. मनुस्मृतेः पंचमाध्यायस्य सारांशः लेखनीयः ।
3. के पंचयज्ञाः ? नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. ब्रह्मचर्यनियमान् विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
5. ग्राहस्थकालः वर्णनीयः ।
6. नरकस्वर्गज्ञानमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
7. मनुस्मृतेः चतुर्थाध्यायस्य विषयानाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
8. धर्मशास्त्रस्य समाजाय किमवदानम्? इति विषयमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
9. धर्मसूत्रग्रन्थकाराणां व्यक्तित्वं कृतित्वं च वर्णनीयम् ।
10. स्मृतिकाराणां स्मृतिग्रन्थानां च परिचयः लेखनीयः ।

कक्षा—वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

जैनदर्शनम् — 52

1. न्यायदीपिकानुसारं प्रमाणानां नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
2. बौद्ध—भट्ट—प्रभाकर—नैयायिकाभिमतप्रमाणलक्षणानां प्रायोजना निर्मापणीया ।
3. शंकासमाधानपूर्वकं सर्वज्ञस्य सिद्धिमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. अर्हन्तसर्वज्ञतामाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
5. न्यायदीपिकाग्रन्थकर्तुः परिचयः लेखनीयः ।
6. प्रत्यक्षप्रमाणस्य भेदान् विलिख्यप्रायोजना निर्मापणीया ।
7. नैयायिकमते पांचरूप्यहेतुं लिखत ।
8. आगम—प्रमाणयोः स्वरूपमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
9. दर्शनेषु जैनदर्शनस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य प्रायोजना निर्मापणीया ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

ज्योतिषशास्त्रम्-90

1. बीजगणितमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
2. कुट्टकविषयानाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
3. ज्योतिषशास्त्रस्य महत्त्वं लेखनीयम् ।
4. यात्राप्रकरणमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
5. गृहारम्भविचारः गृहप्रवेशविचारः वास्तुविचारश्च वर्णनीयाः ।
6. जन्मपत्रनिर्मास्य ज्ञानं सचित्रं निर्मापणीयम् ।
7. विविधानं मुहूर्ताणां वास्तुसिद्धान्तानां च प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।

कक्षा–वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

न्यायदर्शनम् – 49

1. तर्कभाषानुसारं प्रमाणानां नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
2. प्रामाण्यवादमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावल्यारनुसारं पदार्थविभागमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. कार्यस्वरूपनिरूपणमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
5. लौकिकसन्निकर्षमाधारीकृत्य न्यायसिद्धान्तदिशा प्रायोजना निर्मापणीया ।
6. दर्शनेषु न्यायदर्शनस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य प्रायोजना निर्मापणीया ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

निम्बार्कदर्शनम् – 53

1. वेदान्तदशश्लोकीग्रन्थस्य परिचयः लेखनीयः ।
2. जीव-माया-चेतन-अचेतन-ब्रह्म-स्वरूपेषु कस्यचिदेकं विषयमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
3. भक्तिरसस्य भेदान् विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. दर्शनेषु निम्बार्कदर्शनस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
5. द्वैताद्वैतविवेकग्रन्थस्य विषयवस्तून्याधारीकृत्य प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
6. श्रीराधाकृष्णस्य युगलस्वरूपं सम्प्रदायानुसारं लिखत ।
7. द्वैताद्वैतकर्तुः परिचयः लेखनीयः ।
8. निम्बार्कचार्यणां परम्परामाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
9. निम्बार्कतीर्थमहत्त्वमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

ऋग्वेदः-44

1. पाठ्यक्रमानुसारेण ऋग्वेदीयसूक्तानां मन्त्राणां सस्वरं लिखित्वा प्रायोजना निर्मातव्या ।
2. पाठ्यक्रमे निर्धारितानां सूक्तानां ऋषि-छन्द-देवतानां नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
3. पाणिनीयशिक्षायाः महत्त्वं लेखनीयम् ।
4. वर्णानामुच्चारणस्थानानि सचित्रं वर्णनीयानि ।
5. आश्वालायनगृह्यसूत्रानुसारं विवाहस्य विधीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
6. आश्वालायनगृह्यसूत्रानुसारम् उपनयनपद्धतीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
7. ऋग्वेदीय-ब्रह्म-नित्यकर्मसमुच्चयानुसारं स्वेच्छया प्रायोजनैका निर्मापणीया ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः
प्रायोजनाकार्यम्
साहित्यशास्त्रम् – 87

1. चन्द्रालोकस्य परिचयः लेखनीयः ।
2. पंचममयूखतः पंचानामलंकाराणां लक्षणोदाहरणानि विलिख्यप्रायोजना निर्मापणीया ।
3. षष्ठमयूखतः कति रसाः? के च ते ? रसलक्षणं विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. सर्वेषां रसानां विभावानुभावव्यभिचारिस्थायिभावानां तालिका निर्मापणीया ।
5. ध्वनेः भेदान् विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
6. लक्षणायाः भेदान् विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
7. अभिधायाः भेदान् विलिख्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
8. महाकविकालिदासस्य व्यक्तित्वं कृतित्वं च वर्णनीयम् ।
9. काव्येषु मेघदूतस्य महत्त्वं प्रतिपादनीयम् ।
10. नाटकेषु प्रतिमानाटकस्य महत्त्वं प्रतिपादनीयम् ।
11. महाकविभासस्य नाटकानां नामानि विलिख्यप्रायोजना निर्मापणीया ।
12. साहित्यशास्त्रस्य समाजाय किमवदानम्? इति विषयमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।

कक्षा—वरिष्ठोपाध्यायः
प्रायोजनाकार्यम्
सामान्यदर्शनम् — 55

1. पातंजलियोगदर्शनस्य परिचयः लेखनीयः ।
2. योगस्यावश्यकतामाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
3. अष्टांगयोगस्य सचित्रं प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. साधनपादस्य परिचयः लेखनीयः ।
5. विवेकचूडामणिग्रन्थस्य विषयवस्तून्याधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
- 6- दर्शनेषु योगदर्शनस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
7. विवेकचूडामणिग्रन्थस्य प्रतिपाद्यविषयसम्बन्धिपारिभाषिकशब्दानां प्रायोजना निर्मापणीया ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः
प्रायोजनाकार्यम्
सामवेदः-47

1. पाठ्यक्रमानुसारेण सामवेदसंहितायाः पवमानकाण्डस्य मन्त्राणां सस्वरं लिखित्वा प्रायोजना निर्मातव्या ।
2. पाठ्यक्रमे निर्धारितानां सूक्तानां ऋषि-छन्द-देवतानां नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
3. नारदशिक्षायाः महत्त्वं लेखनीयम् ।
4. वर्णानानामुच्चारणस्थानानि सचित्रं वर्णनीयानि ।
5. छान्दोगानां विवाहस्य विधीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
6. छान्दोगानाम् उपनयनपद्धतीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
7. आपस्तम्बीय-ब्रह्म-नित्यकर्मसमुच्चयानुसारं स्वेच्छया प्रायोजनैका निर्मापणीया ।
8. सामवेदीय-रुद्रजपविधेः प्रायोजनैका निर्मापणीया ।

कक्षा—वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

संस्कृतवाङ्मयः — 94

1. तद्धितप्रकरणतः दशप्रत्ययान् चित्वा ससूत्रं प्रायोजना निर्मापणीया ।
2. गद्यकाव्येषु शिवराजविजयस्य परिचयः लेखनीयः ।
3. अम्बिकादत्तव्यासस्य परिचयः लेखनीयः ।
4. नीतिशतकस्य पंचश्लोकानां सप्रसंगं भावार्थः लेखनीयः । व्याख्यापि करणीया ।
5. भर्तृहरेः व्यक्तित्वं कृतित्वं च वर्णनीयम् ।
6. अमरकोषस्य मनुष्यवर्गमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
7. अवकहडाचक्रस्य विषयवस्तूनि वर्णनीयानि ।
8. महापुरुषाणां जीवनीमाधारीकृत्य सचित्रं निबन्धाः लेखनीयाः ।
9. भारतीयपर्वणां महत्त्वमाधारीकृत्य सचित्रं लेखाः लेखनीयाः ।
10. संकृतानुवादकौशलस्य प्रायोजना निर्मातव्या ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

वास्तुविज्ञानम्-92

1. भूमिपरिचयलक्षणमाधारीकृत्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
2. शिलान्यासपद्धतिः वर्णनीया ।
3. वास्तुशास्त्रस्य महत्त्वं वर्णनीयम् ।
4. दिवा-रात्रौ च दिग्ज्ञानप्रकाराः वर्णनीयाः ।
5. गृहारम्भविचारः गृहप्रवेशविचारः वास्तुविचारश्च वर्णनीयाः ।
6. विविधानं मुहूर्ताणां वास्तुसिद्धान्तानां च प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
7. वास्तुशास्त्रस्य समाजाय योगदानविषयमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

व्याकरणशास्त्रम् – 86

1. हलन्तपुंल्लिङ्गप्रकरणात् सूत्राणां वा शब्दानां प्रायोजना निर्मापणीया ।
2. हलन्तस्त्रीलङ्गप्रकरणात् सूत्राणां वा शब्दानां प्रायोजना निर्मापणीया ।
3. हलन्तनपुंसकलिङ्गप्रकरणात् सूत्राणां वा शब्दानां प्रायोजना निर्मापणीया ।
4. अव्ययप्रकरणात् दश अव्ययपदानि चित्वा ससूत्रं वाक्यरचना करणीया ।
5. स्त्रीप्रकरणात् ससूत्रं स्त्रीप्रत्ययानां तालिका निर्मापणीया ।
6. कति कारकाणि? कानि च तानि? ससूत्रं प्रायोजना निर्मापणीया ।
7. लिंगानुशासनस्य परिचयः लेखनीयः ।
8. व्याकरणशास्त्रस्य प्रयोजनमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।
9. व्याकरणशास्त्रस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य प्रायोजना निर्मापणीया ।
10. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीग्रन्थकर्तुः परिचयः लेखनीयः ।
11. व्याकरणशास्त्रेतिहासमाधारीकृत्य निबन्धः लेखनीयः ।

कक्षा-वरिष्ठोपाध्यायः

प्रायोजनाकार्यम्

शुक्लयजुर्वेदः-45

1. पाठ्यक्रमानुसारेण शुक्लयजुर्वेदीयसूक्तानां मन्त्राणां सस्वरं लिखित्वा प्रायोजना निर्मातव्या ।
2. पाठ्यक्रमे निर्धारितानां सूक्तानां ऋषि-छन्द-देवतानां नामानि विलिख्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
3. याज्ञवल्क्यशिक्षायाः महत्त्वं लेखनीयम् ।
4. याज्ञवल्क्यशिक्षायाः अधिकारेषु कस्यचिदेकस्याधिकारस्य प्रायोजना निर्मातव्या ।
5. वर्णानानामुच्चारणस्थानानि सचित्रं वर्णनीयानि ।
6. विवाहस्य विधीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
7. उपनयनपद्धतीनां सचित्रं प्रायोजनाकार्यं निर्मापणीयम् ।
8. स्वशाखीय-ब्रह्म-नित्यकर्मसमुच्चयानुसारं स्वेच्छया प्रायोजनैका निर्मापणीया ।

प्रोजेक्ट कार्य –2024

कक्षा –12

सामान्य विज्ञान

(भौतिक विज्ञान)

1. बहुलमापी (Multimeter) की सहायता से धारा, विभान्तर व सांतत्यता की जांच करना।
2. दो प्रतिरोधों (कार्बन प्रतिरोध) को श्रेणीक्रम में जोड़ कर परिणामी प्रतिरोध ज्ञात करना।
(Multimeter की सहायता से)
3. दो प्रपिरोधी (कार्बन प्रतिरोध) को समान्तर क्रम में जोड़ कर परिणामी प्रतिरोध ज्ञात करना।
(Multimeter की सहायता से)
4. विद्युत चुम्बकीय प्रेरण का अध्ययन करना।
5. विभवमापी की सहायता से स्थायी धारा के लिए किसी तार की लंबाई के साथ विभवपात में परिवर्तन का अध्ययन करना।
6. दिये गये परिपथ में त्रुटि को जांचना व सही करना।
7. दिये गये संधि डायोट के सिरों को पहचानना।
8. एक छड़ चुम्बक के चारों तरफ उत्पन्न क्षेत्रीय रेखाओं का अध्ययन करना।
9. प्राथमिक सेल का विद्युतवाहक बल ज्ञात करना।
10. एक दिए गए प्रतिरोध तार के लिए विभवांतर एवं धारा के मध्य ग्राफ खींचना व प्रतिरोध प्रति सेंटीमीटर ज्ञात करना।

प्रोजेक्ट कार्य –2024

कक्षा –12

रसायन विज्ञान

1. कार्बोहाइड्रेट, वसा व प्रोटीन की जांच करना।
  1. भौतिक लक्षण
  2. निश्चयात्मक परीक्षण
  3. सही पहचान
2. प्राथमिक द्वितीयक एवं तृतीयक ऐल्कोहल का परीक्षण करना।
  1. भौतिक लक्षण
  2. निश्चयात्मक परीक्षण
  3. सही पहचान
3. अकार्बनिक एवं कार्बनिक यौगिकों का ज्वाला परीक्षण करना
  1. भौतिक गुण
  2. सही ज्वाला परीक्षण
4. रासायनिक बल गति की ।
  - (अ) अभिक्रिया की दर पर ताप का प्रभाव
  - (ब) अभिक्रिया की दर पर अभिकारक की सान्द्रता का प्रभाव:
    1. सिद्धान्त
    2. विधि एवं प्रेक्षण
    3. परिणाम
5. डेनियल सेल का निर्माण एवं सान्द्रता परिवर्तन का सेल विभावांतर प्रभाव।
  1. सेल निर्माण
  2. सान्द्रता परिवर्तन का सैल विभावांतर प्रभाव

प्रोजेक्ट कार्य –2024

कक्षा –12

जीव विज्ञान

1. दिए गए पुष्प के अंडाशय का अनुप्रस्थ काट काटकर वीजाडन्यास का अध्ययन करना।
2. सर्पगंधा, हल्दी, अफीम (पोस्त), हींग एवं कुनैन के आर्थिक महत्व का अध्ययन करना। (कोई एक)
3. प्रकाश संश्लेषण के दौरान ऑक्सीजन गैस के निकास पर आधारित प्रयोग पर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखना प्रश्नों का उत्तर (कोई दो प्रश्न)
4. श्वसन के दौरान कार्बनडाइऑक्साइड के निकास पर आधारित प्रयोग पर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखना (कोई दो प्रश्न)
5. मेंढक की भूणीय अवस्थाओं का अध्ययन –मोरुला या ब्लास्टुला या गेस्टुला।
6. अमीबा या एस्केरिस या परिप्लेनेटा का जीवन चक्र।
7. मानव रक्त की स्लाइड बनाकर रक्त समूह जांच करना।
8. अनामांकित चित्रों को नामांकित करना।
  1. मानव अण्डाशय का अनुप्रस्थ काट
  2. मानव वृषण का अनुप्रस्थ काट